

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

СПІЧРАЙТИНГ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

**для студентів кафедри журналістики
Ужгородського національного університету**

Ужгород
2023

УДК 808.51(076):070
Т 55

Спічрайтинг: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів кафедри журналістики) / Укл. Толочко Н. В. Ужгород, 2023. 36 с.

Рецензенти:

Шаповалова Г. В., кандидат філологічних наук, доцент

Гецько Г. І., кандидат філологічних наук, доцент

Відповідальний за випуск:

Соломін Є. О., завідувач кафедри журналістики,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Рекомендовано до друку

вченою радою філологічного факультету

ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 9 від 28 червня 2023 р.

© Наталія Толочко

ВСТУП

Курс «Спічрайтинг» є одним із основних у структурі освітньої програми для підготовки фахівців із реклами та піару. Студенти здобувають знання про історичні етапи розвитку публічних комунікацій, основи створення усних промов, методикою збору інформації, загальні правила публічного виступу, засоби узгодження спічрайтерського тексту з індивідуальними мовними особливостями замовника, основні технології маніпулювання у вербальних комунікаціях. Навчальна дисципліна має практичне спрямування, адже з перших занять студенти виконують творчі роботи, зокрема працюють із текстами власних промов, виголошують їх на публіку, а також створюють текстові матеріали і готують до публічних комунікацій своїх колег, здобуваючи в такий спосіб необхідні навички зі спічрайтингу.

Метою навчальної дисципліни є виробити у студентів на теоретичному й практичному рівні знання і наукову систему поглядів про розвиток спічрайтингу в Україні та світі; дати розуміння особливостей спічрайтингу, аналізу й алгоритмів моделювання промов для різних заходів та ситуацій; сприяти виробленню навичок підготовки та написання текстів публічних промов; формувати і розвивати компетенцію у сфері зв'язків із громадськістю, орієнтовану на вдосконалення креативних якостей майбутнього фахівця-медійника та спрямованих на підвищення його конкурентоспроможності.

Навчальна дисципліна «Спічрайтинг» розрахована на один семестр та передбачає комплексне вивчення основних понять риторики, теорії комунікації та підготовки і здійснення публічних промов; ґрунтовне опрацювання студентами зразків публічних виступів суспільно-політичних діячів; науковий аналіз публічних виступів з метою використання кращого досвіду у власній спічрайтерській практиці; виконання студентами практичних завдань із підготовки, написання та виголошення публічних промов.

Передумовами вивчення є належне опанування навчальних програм таких дисциплін: «Основи журналістики», «Основи масової комунікації», «Засади літературної творчості», «Медіалінгвістика», «Історія реклами та PR».

Особливістю курсу «Спічрайтинг» є те, що під час навчання студенти виконують індивідуальні та колективні творчі завдання: 1) готують текст промови суспільно-політичної проблематики тривалістю 3-5 хв. та виголошують в аудиторії; 2) створюють промови для своїх колег на

актуальні теми, оцінюють виступи один одного за чіткими критеріями; 3) аналізують за схемою та порівнюють дві промови відомих діячів; 4) пишуть наукове есе «Спічрайтинг, гострайтинг і плагіат: спільне та відмінне»; 5) організовують та проводять пресконференцію довільної тематики за участі фахівців.

Щоб полегшити процес підготовки підсумкових матеріалів та зацікавити студентів, мотивувати їх роботи, викладач курсу організовує додаткові заняття у форматі майстер-класів у редакціях університетських медіа, телерадіостудії, а також проводить зустрічі у пресклубі – за участі фахівців із реклами та піару, дизайнерів, медіааналітиків, фотографів тощо.

Отже, у результаті опанування навчальної дисципліни «Спічрайтинг» студенти будуть уміти: створювати розгорнутий монолог (промову) із фахової проблематики для себе та іншої людини; виголошувати промову перед аудиторією та готувати потенційних замовників до публічних комунікацій; самостійно моделювати текстові масиви і вибудовувати текстові композиції; шукати, здобувати, опрацьовувати інформацію з різних джерел; критично мислити, аналізувати промови; логічно правильно, точно, етично й емоційно виражати думку відповідно до змісту, умов комунікації й адресата; планувати й модерувати пресконференції, брифінги, престури тощо; працювати в команді для досягнення певної мети.

У методичному посібнику подаємо теоретичні питання лекційних занять, завдання до лабораторних занять та додаткові матеріали для глибшого засвоєння курсу.

ТЕМИ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Спічрайтинг у галузі реклами та зв'язків з громадськістю

План

1. Основні поняття спічрайтингу.
2. Взаємозв'язок спічрайтингу з науковими дисциплінами, які вивчають студенти-медійники.
3. Професійні завдання і функції спічрайтера.
4. Об'єктивні й суб'єктивні труднощі в роботі спічрайтера.

Лабораторні завдання

1. Підготуватися і презентувати себе перед аудиторією (розповісти про стиль життя, освіту, хобі тощо, а також мрії, прагнення, уявлення через 10 років). Тривалість виступу – хвилина.
2. Пройти короткий онлайн-курс від компанії «Google» «Мистецтво публічних виступів» (URL: <https://learndigital.withgoogle.com/digitalworkshop-ua/course/public-speaking>). Виконати тестові завдання наприкінці курсу. Поміркувати над тим, чи допускалися раніше помилок, пояснених у навчальних відео. Відтворити 1-2 вправи для поліпшення мовлення, які пропонують автори курсу, в аудиторії.
3. Переглянути фільм «Король говорить! / The King's Speech» (2010 р.). Записати відеовідгук, звернути увагу на методичку вдосконалення мовлення монарха, та опублікувати свою роботу на платформі «Flip» (URL: <https://flip.com/>).

Література до теми

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2001. 240 с.
2. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. К.: Кондор, 2003. 264 с.
3. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
4. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.

5. Литвин А. В. Спічрайтинг як технологія політконсалтингу. *Технологія і техніка друкарства*, 2017. № 4 (58). С. 84–90.
6. Ткаченко Л. П. Етапи розвитку риторики як навчальної дисципліни в Україні. *Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 57. С. 259–269.

Тема 2. Історичні етапи розвитку спічрайтингу

План

1. Передумови виникнення спічрайтингу.
2. Розвиток спічрайтингу у світі.
3. Діяльність спічрайтерів у сфері PR в Україні.
4. Розширення функцій спічрайтерів в епоху новітніх медіа.

Лабораторні завдання

1. Пояснити, чим відрізнялося ораторське мистецтво Давнього Риму від давньогрецького. Підготувати інформацію про одного з давньоримських або давньогрецьких ораторів. Подати свою розповідь у відеоформаті на платформі «Flip» (URL: <https://flip.com/>).
2. Підготувати презентацію про відому особистість XIX-XXI століть, яка володіла хорошими ораторськими здібностями (на вибір). Пояснити особливості публічних виступів (обставини, цілі, специфіку впливу).
3. Переглянути промову адмірала військово-морських сил США Вільяма Макрейвена «Якщо хочете змінити світ, спочатку застеліть своє ліжко» (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nj9RWagPrvE>).
Відповісти на запитання:

Яка мета промови?

Чи актуальна вона? Чому так або ні?

Чи звертається промовець до власного досвіду?

Чи мотивує вас така промова?

Які приклади, наведені В. Макрейвеном, запам'яталися вам та чому?

Література до теми

1. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. К.: Кондор, 2003. 264 с.

2. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 159 с.
3. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.
4. Литвин А. В. Протоформи розвитку спічрайтингу. *Тези доповідей XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки в умовах євроінтеграції»*. Видавництво Білоцерківського інституту економіки та управління вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». 2017. С. 105–107.
5. Мойсеев В. А. Паблік рілейшнз: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 224 с.
6. Ткаченко Л. П. Етапи розвитку риторики як навчальної дисципліни в Україні. *Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 57. С. 259–269.

Тема 3. Вивчення аудиторії як об'єкта публічних комунікацій

План

1. Аудиторія як адресат комунікації.
2. Типологія аудиторій.
3. Дослідження аудиторії. Розвиток аудиторометрії.
4. Способи комунікативного впливу на аудиторію.

Лабораторні завдання

1. Продемонструвати один зі способів комунікативного впливу на аудиторію (переконання, навіювання, зараження, наслідування), використовуючи приклади з реального життя.
2. Переглянути виступ на тему екології «Why I live a zero waste life (Lauren Singer)». Проаналізувати за схемою:
 - актуальність, мета;
 - особливості композиції;
 - зовнішній вигляд промовця, жести, міміка;
 - способи комунікативного впливу;
 - реакція аудиторії на промову.
3. Підготувати промови для двох різних аудиторій (на вибір), використавши афоризм: «Реклама – це здатність відчувати і

передавати серцебиття бізнесу в словах, папері і чорнилі» (Лео Бернет).

4. Записати 1-2 варіанти тем для підсумкової промови на інтерактивній дошці «Padlet» (URL: <https://padlet.com>). Пояснити свій вибір.

Література до теми

1. Іванова О., Мойсеєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії / під ред. О. Іванової. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. 232 с.
2. Каплунов Д. Нейрокопірайтинг / пер. Р. Тифонов. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2018. 352 с. (Серія «Нон-фікшн»).
3. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.
4. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
5. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.
6. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю. Київ: НМЦВО, 2001. 560 с.
7. Як співпрацювати з медіа та достукатись до людей, які для вас важливі: посібник / Людмила Смоляр, Отар Довженко. Центр журналістики Київської школи економіки, 2020. 36 с.

Тема 4. Промова як засіб комунікації

План

1. Докомунікативний, передкомунікативний, комунікативний і посткомунікативний етапи публічного виступу.
2. Особливості вибору теми майбутнього виступу.
3. Підготовка, інтерв'ювання, дослідження, організація і написання промови.
4. Композиція промови. Стратегії побудови текстового матеріалу.

Лабораторні завдання

1. Доповнити речення:
Публічний виступ складається з таких етапів:....
Під час докомунікативного етапу....
Комунікативний етап – це
Презентація передбачає
У структурі виступу виділяють:....
2. Переглянути виступ С. Джобса перед випускниками Стенфордського університету (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kDAVH21RdOo&t=1s>). Пояснити мету промови, композицію, засоби привернення уваги аудиторії, значущість наведених прикладів. Висловити свою думку про виступ.
3. Зібрати довідкову інформацію, провести інтерв'ю / опитування для підготовки підсумкової промови за обраною темою. Презентувати результати роботи в аудиторії.

Література до теми

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2001. 240 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : ВЦ «Академія», 2004. 342 с.
3. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
4. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. К.: Кондор, 2003. 264 с.
5. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.
6. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2 вид., стер. К.: Вища школа, 2006. 311 с.
7. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.

Тема 5. Видові і жанрові особливості промов

План

1. Класифікація промов за цілями виступу.
2. Різновиди інформаційних промов.
3. Композиція спічрайтерського тексту.
4. Поради для підготовки промовця до виступу.

Лабораторні завдання

1. Пояснити, чи відносяться до публічних виступів наступні (якщо так, то до якого виду за цілями):
 - інавгураційна промова в період пандемії;
 - усний звіт про виконану роботу;
 - виступ на мітингу;
 - розповідь студента про справи в університеті;
 - тост на зібранні бізнесменів;
 - привітання випускників на врученні дипломів;
 - запрошення однокурсників відвідати виставку;
 - півгодинна доповідь вченого на науковій конференції;
 - десятихвилинний виступ студента на науковій конференції.
2. Переглянути виступ актора Хоакіна Фенікса на врученні премії «Оскар» (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VbzlvDHmxK4>). З'ясувати, до якого типу за цілями належить його промова, які проблеми порушено в ній, до чого закликає аудиторію, чи досягає успіху в публічному виступі. Поміркувати над аргументами, що могли б зробити виступ переконливішим.
3. Знайти у відкритих джерелах відеоприкладі промов за цілями. Написати відгук на одну з промов.
4. Підготувати спеціальну промову з використанням притчі.

Література до теми

1. Абрамович С. Д., Молдован В. В., Чикарьова М. Ю. Риторика загальна та судова. К.: Юрінком Інтер, 2002. 415 с.
2. Абрамович С. Д., Чикарьова М. Ю. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2001. 240 с.

3. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна Л. П. Етика ділового спілкування. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с.
4. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2 вид., стер. К.: Вища школа, 2006. 311 с.
5. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
6. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. К.: Зоря, 2003. 255 с.

Тема 6. Виголошення промов для різних аудиторій

План

1. Вимоги до промовця під час публічного виступу.
2. Підготовлені, частково підготовлені й непідготовлені промови.
3. Технології привернення уваги аудиторії до публічного виступу.
4. Правила успішної комунікації.

Лабораторні завдання

1. З'ясувати особливості привернення уваги аудиторії у промові О. Малицького «7 кроків до мрії» (URL: <https://vimeo.com/226016447>).
Відповісти на запитання:
У чому полягає мета промови?
Чи вдалося автору зацікавити аудиторію?
Які труднощі можуть виникнути на етапі підготовки такого виступу?
Чи була б ефективною промова без залучення технічних засобів?
Що може зробити промовець у разі виникнення форсмажорних обставин?
2. Переглянути промову О. Матвійчук на врученні Нобелівської премії (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=AYGgztDGxM>). Назвати різновид промови, цілі виступу, пояснити композицію, назвати аргументи для переконання аудиторії та процитувати образні засоби увиразнення, схарактеризувати невербальні особливості (жестикуляція, міміка, дрескод).

3. Переглянути запис пресконференції, що відбулася у пресцентрі Укрінформу (URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL9n7vDhFcwCru38DAusQb-FpOGA8oPO4L>). Схарактеризувати виступ одного учасника, відповісти на запитання:
Яка тема і мета публічного виступу?
Чи аргументовано було викладено позиції?
Які рішення прийняті?
Чи потребує удосконалення стиль висловлювання, спосіб переконання?

Література до теми

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2001. 240 с.
2. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
3. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
5. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. К., ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
6. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вікар, 2002. 223 с.

Тема 7. Практичні засади діяльності спічрайтера

План

1. Роль засобів комічного у промові.
2. Доречність і недоречність драматизму.
3. Сторителінг у публічних виступах.
4. Встановлення й підтримка контакту з аудиторією.

Презентація до теми – URL:

https://prezi.com/nua9idgqpk3f/presentation/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Лабораторні завдання

1. Проаналізувати виступи громадських діячів Р. Набожняка та М. Берлінської (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qNvpRyp5x4U>, <https://www.youtube.com/watch?v=u2fe4OQGM4I&t=107s>). З'ясувати тип публічної промови, актуальність, композиційні особливості, кульмінаційний момент, аргументацію. Пояснити елементи сторителінгу в промовах.
2. Написати промову для представника УжНУ, який виступає перед школярами й розповідає про відділення журналістики, зокрема про спеціальності «Реклама та PR», «Журналістика» і запровадження нової спеціальності «Міжнародна журналістика». Пояснити докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний етапи підготовки; композицію; аргументацію; способи привернення уваги аудиторії; застосування засобів візуалізації.
3. Написати есе «Мовчання як комунікація».

Література до теми

1. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
2. Литвин А. В. Спічрайтинг як технологія політконсалтингу. *Технологія і техніка друкарства*, 2017. № 4 (58). С. 84–90.
3. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно. К.: Укр. НДІ проблем молоді, 1993. 46 с.
4. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
5. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
6. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. К., ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
7. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.

Тема 8. Усна вербальна і невербальна комунікація у роботі спічрайтера

План

1. Способи реалізації монологу і діалогу в усній комунікації.
2. Поняття, функції та види невербальної комунікації.
3. Роль графічних засобів візуалізації промов під час публічного виступу.
4. Правила використання наочних засобів для візуалізації інформації.

Презентація до теми – URL: https://prezi.com/gkjh-nkz1iam/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Лабораторні завдання

1. Пояснити невербальні сигнали, жестикуляцію, пози журналістів та їхніх співрозмовників у таких інтерв'ю: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a8nGwtrkXNs>, <https://www.youtube.com/watch?v=icoDtFZ5MvQ>.
2. Підготувати промову-презентацію себе через улюблену річ. Тривалість – 3-5 хв. Пояснити етапи підготовки промови.
3. Проаналізувати свій виступ, застосовуючи алгоритм самоаналізу:
 1. Чи вдалося встановити контакт із аудиторією на початку виступу?
 2. Чи викликав (-ла) я на початку зацікавленість, пошвавлення, в аудиторії?
 3. Яким був настрій аудиторії упродовж виступу? Він змінювався на мою користь чи ні? У якій частині виступу це було помітно? Як це проявлялося? Можливі причини цих змін.
 4. Якщо аудиторія реагувала негативно, то чим це було зумовлено?
 5. Чи вдалося мені приховати негативну реакцію, якщо така була?
 6. Як я сам (-а) оцінюю:
 - вибір теми, її розкриття, свою позицію;
 - план і композицію виступу, логіку побудови, вступ, висновки;
 - якщо тему, факти, логіку я оцінюю позитивно, то чим пояснити невдачі, незадоволення, послаблення контакту?
 7. Як я сам (-а) оцінюю своє усне мовлення, дихання, дикцію, інтонацію?
 8. Як аудиторія реагувала на аргументи, приклади, жарти, запитання?

9. Якою була моя невербальна комунікація під час промови (міміка, жести, пози, одяг, додаткові елементи під час виступу) ?
10. Що повчальне з цього виступу я врахую під час підготовки до наступного виступу?

Література до теми

1. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
2. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2 вид., стер. К.: Вища школа, 2006. 311 с.
3. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
5. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації. К., ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
6. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.
7. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю. Київ: НМЦВО, 2001. 560 с.

Тема 9. Засоби переконання аудиторії під час публічного виступу

План

1. Роль аргументів в усному публічному виступі.
2. Правила і способи аргументації.
3. Роль спору у публічному виступі. Принципи сперечання.
4. Спекулятивні прийоми сперечання.

Лабораторні завдання

1. Переглянути й проаналізувати за схемою промову Олега Сенцова. (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gpsxAAC6jGY>).
 1. Тип промови, її тривалість.
 2. Тема, мета.
 3. Докладна характеристика композиції:
 - А) У вступі...

Б) В основній частині оратор..

В) Кульмінацією промови, на мою думку, є...

Г) У висновках...

4. Образні засоби у вираженні мовлення.

5. Логічність, доказовість промови.

6. Пояснити роль цитат у промові.

7. Зовнішній вигляд оратора, вміння триматися перед публікою, жести і міміка, встановлення контакту з аудиторією.

8. Враження від промови.

2. Скласти текст вітальної промови з нагоди нагородження переможців Всеукраїнського наукового конкурсу. Пояснити докомунікативний, комунікативний, посткомунікативний етапи.
3. Переглянути відеолайфгаки для покращення дикції від журналістки О. Коновалової. Продемонструвати 2-3 вправи в аудиторії (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=t04k77q5Aco&list=PLjCDpVaqOdTFxa-Wrxy6kTxJbgvWn-gw>).

Література до теми

1. Абрамович С. Д., Молдован В. В., Чикарьова М. Ю. Риторика загальна та судова. К.: Юрінком Інтер, 2002. 415 с.
2. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
3. Макітра Я. Маніпуляція свідомістю та політична телереклама. Українська правда: вебсайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2006/03/3/3073014/> (дата звернення: 27.08.20).
4. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2 вид., стер. К.: Вища школа, 2006. 311 с.
5. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.
6. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю. Київ: НМЦВО, 2001. 560 с.

Тема 10. Пабліситі, менеджмент новин, спіндокторинг

План

1. Сутність, види та функції пабліситі.
2. Критерії цікавих новин для розповсюдження у пресі.

3. Програма публіситі: структура та особливості окремих розділів
4. Менеджмент новин. Робота спіндоктора.

Лабораторні завдання

1. Переглянути промову Ч. Чапліна з фільму «Великий диктатор» (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FPEYEledoQo>). Знайти у відкритих джерелах інформацію про фільм, мету його створення. Пояснити специфічні особливості виступу, його актуальність, засоби створення політичної сатири.
2. Створити різні типи повідомлень з одним інформаційним приводом. Подати одне і те ж повідомлення: 1) як новину, 2) у позитивному світлі, 3) у негативному. Порівняти кут подачі інформації.
3. Прочитати запропонований виступ еколога. Вказати на граматичні, стилістичні, пунктуаційні, фактологічні помилки, виправити їх. Надати поради з покращення виступу з таким текстом.

Шановні краяни. Ось і настала весняна пора.

Карантин природі не завада! Вона живе за своїм природним циклом. Зокрема зараз Карпатська долина вже милує око цвітінням ефемероїдів, серед яких найбільші площі вкривають білоцвіт весняний і шафран Гейфеля, хоча, зустрічаються, звісно й інші. Зокрема вже квітне еритроній собачий зуб і підсніжник білосніжний.

На жаль, цього року ми не можемо вас запросити на промо-екскурсію, але з радістю поділимось з вами світлинами. Насолоджуйтесь, адже віртуальні екскурсії жоден карантин не відмінить!

Література до теми

1. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
2. Зражевська Н. І. Масова комунікація і культура: лекції. Черкаси, 2006. 195 с.
3. Іванов В. Ф. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навч. посібник / за науковою редакцією В. В. Різуна. К.: Центр вільної преси, 2010. 258 с.
4. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
5. Каплунов Д. Нейрокопірайтинг / пер. Р. Тифонов. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2018. 352 с. (Серія «Нон-фікшн»).

6. Кривошеїн В. В. Місце і роль спін-технологій у процесі легітимації політичної влади. *Бористен*. 2011. № 4. С. 14-15.
7. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.

Тема 11. Маніпулятивні стратегії підготовки й виголошення промови

План

1. Ознаки маніпулювання.
2. Відмінності маніпулювання від інших різновидів інформаційно-психологічного впливу.
3. Маркери маніпулювання в текстах промов.
4. Спічрайтінговий ресурс у врегулюванні конфліктних ситуацій у міжнародних відносинах.

Лабораторні завдання

1. Ознайомитися з прийомами маніпуляцій під час різних комунікативних ситуацій, зокрема, в політичному дискурсі. Дібрати приклади різних маніпуляцій з відкритих джерел.
2. Переглянути випуск (фрагмент) будь-якого політичного ток-шоу. Обрати промовця для аналізу. Схарактеризувати комунікативну частину (3-5 хвилин його виступу). Зафіксувати й пояснити прийоми маніпуляцій.
3. Переглянути фрагмент відео з журналістом Ю. Бутусовим та політиком Н. Шуфричем (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=O5kCyxUHUwc&t=1s>), схарактеризувати вербальну та невербальну комунікацію та її наслідки. Пояснити, що стало причиною ситуації, яка склалася в студії ток-шоу, чи знаходять такі дії відгук в українського виборця. За потреби переглянути додаткові матеріали з цієї проблематики.
4. Поміркувати над висловом Дж. Орвела «Політична мова розроблена так, щоб зробити брехню правдоподібною і надати вагомості вітру» та висловити свою думку.

Література до теми

1. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
3. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
4. Кривошеїн В. В. Місце і роль спін-технологій у процесі легітимації політичної влади. *Бористен*. 2011. № 4. С. 14–15.
5. Лизанчук В. Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в умовах нинішньої російсько-української війни. *Теле- та радіожурналістика*. 2018. Випуск 17. С. 22–51.
6. Макітра Я. Маніпуляція свідомістю та політична телереклама. Українська правда: вебсайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2006/03/3/3073014/> (дата звернення: 27.08.20).

Тема 12. Специфічні риси політичного спічрайтингу

План

1. Роль промови у досягненні політичного успіху.
2. Комунікаційні засоби для поліпшення довіри слухачів.
3. Використання у промові тез, за якими у промовця й аудиторії є спільна думка.
4. Публічна діяльність політика як засіб налагодження контакту з виборцями.

Лабораторні завдання

1. Дати визначення політичної промови. Підібрати 2-3 приклади вдалих політичних промов, пояснити їхні переваги.
2. Переглянути виступ Президента України В. Зеленського на 58-й Мюнхенській конференції з питань безпеки (URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-58-i-myunhenskij-konferenciyi-72997?fbclid=IwAR3Z9uy3q0mhCB1eLMV1pYktufRKC->

[MJ8_yTQRHv8yvVNtLtE7e9JFXZ7x0](#)). Поміркувати, чи змінилася риторика глави держави з того часу. Здійснити аналіз промови за такою схемою:

- 1) визначити тип публічної промови;
 - 2) визначити основну тезу промови;
 - 3) пояснити композицію;
 - 4) вказати на важливі структурні елементи виступу;
 - 5) навести приклади сильних аргументів, використаних у зверненні;
 - 6) навести приклади слабких аргументів, використаних у зверненні;
 - 7) пояснити, який спосіб аргументації використано (низхідна, висхідна / одностороння, двостороння / спростувальна, підтримувальна / дедуктивна, індуктивна);
 - 8) охарактеризувати зовнішній вигляд, жести, міміку оратора.
3. Знайти у мережі новорічні вітання українських президентів (по одному від кожного політика). Пояснити мету, актуальність, композицію, вербальні й невербальні особливості.

Література до теми

1. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
2. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
3. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.
4. Кривошеїн В. В. Місце і роль спін-технологій у процесі легітимації політичної влади. *Бористен*. 2011. № 4. С. 14-15.
5. Литвин А. В. Історичний аналіз застосування спічрайтингових технологій у політичних комунікаціях США та Росії. *Обрії друкарства*, 2014. № 1 (3). С. 138–145.
6. Литвин, А. В. Публічні комунікації президентів України та роль спічрайтерів у цьому процесі. *Обрії друкарства*. 2020. 1(8), 109–119. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1\(8\).190092](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1(8).190092)
7. Нагорська Т. В. Структура текстів політичних промов У. Черчіля: лінгвориторичний підхід. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 110, Т. 2. С. 54–56.

Тема 13. Роль спічрайтингу в політичному іміджетворенні

План

1. Мовно-стилістичні особливості політичних промов світових лідерів: В. Черчиля, М. Тетчер, Б. Обама.
2. Суспільно-політичні виступи українських державотворців XIX-XX ст.
3. Публічні комунікації президентів України.
4. Специфічні особливості публічних виступів В. Зеленського періоду повномасштабної війни.

Лабораторні завдання

1. Переглянути фільм про В. Черчиля «Темні часи». Проаналізувати промову політика перед палатою громад за схемою:
 1. Тип промови, її тривалість.
 2. Тема, мета.
 3. Докладна характеристика композиції:
 - А) У вступі...
 - Б) В основній частині оратор..
 - В) Кульмінацією промови, на мою думку, є...
 - Г) У висновках...
 4. Образні засоби увиразнення мовлення.
 5. Логічність, доказовість промови.
 6. Пояснити роль цитат у промові.
 7. Зовнішній вигляд оратора, уміння триматися перед публікою, жести і міміка, встановлення контакту з аудиторією.
 8. Враження від промови.
2. Прочитати аналіз виступів українського президента від кореспондента ВВС П. Адамса «"Сором вам і ганьба". Як промови Зеленського дають йому підтримку Заходу» (URL: https://www.bbc.com/ukrainian/features-60858148?at_medium=custom7&at_custom1=%5Bpost+type%5D&at_custom3=BBC+News+Ukraine&at_campaign=64&at_custom2=facebook_page&at_custom4=63A1654C-AB87-11EC-BC71-3CC1BDCD475E&fbclid=IwAR1Op-9LdTmdzy8muSKVyV1Rl9TLsnDQwE1a96KS7mxf4A1LZB9u7-dXYOs). Поміркувати над роллю публічних комунікацій у поліпшенні іміджу української влади та держави загалом.

3. Написати мотиваційну промову на тему: «Реклама – це мистецтво цілитися в голову, щоб потрапляти до кишені» (Ванс Пакард). Пояснити докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний етапи підготовки; композицію; аргументацію; способи привернення уваги аудиторії; застосування засобів візуалізації.

Література до теми

1. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
2. Кривошеїн В. В. Місце і роль спін-технологій у процесі легітимації політичної влади. *Бористен*. 2011. № 4. С. 14–15.
3. Литвин А. В. Історичний аналіз застосування спічрайтингових технологій у політичних комунікаціях США та Росії. *Обрії друкарства*, 2014. № 1 (3). С. 138–145.
4. Литвин, А. В. Публічні комунікації президентів України та роль спічрайтерів у цьому процесі. *Обрії друкарства*. 2020. 1(8), 109–119. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1\(8\).190092](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1(8).190092)
5. Лосева І. В. Мовностилістичні ознаки політичних промов. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 64–66.
6. Нагорська Т. В. Структура текстів політичних промов У. Черчіля: лінгвориторичний підхід. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 110, Т. 2. С. 54–56.
7. Самохіна В. О., Ластовка К. І. Гумор у політиці (на матеріалі промов Б. Обама). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2010. № 897. С. 114–120.

Тема 14. Спічрайтинг у бізнес-комунікаціях

План

1. Особливості бізнес-комунікацій.
2. Промова – подяка спонсорам.
3. Промови на бізнес-заходах.
4. Спічрайтинг для лобювання бізнес-інтересів.

Лабораторні завдання

1. Підготувати три варіанти виступів перед різними типами аудиторій про кризову ситуацію і шляхи її подолання у вашій компанії. Перший виступ – для виголошення під час пресконференції, другий – для відеокоментаря, третій – перед розлюченими працівниками компанії, яким не виплачують зарплату.
2. Переглянути майстер-клас Дмитра Хоркіна – українського диктора, радіоведучого, медіаменеджера про імідж публічної людини (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bze0Fc11SSA&t=362s>). Записати 15-20 фактів із цього виступу, які вас найбільше вразили / які будуть корисні у вашій професійній діяльності / для підготовки публічних виступів.
3. Провести в аудиторії ділову бесіду на довільну тему і проаналізувати її за схемою:

Яка тема і мета бесіди?

Чи вдалося на початку бесіди налагодити комунікацію між усіма учасниками?

Чи аргументовано було викладено позиції?

Чи відмовлялися співрозмовники від своїх суджень, якщо аргументація опонента виявилася більш переконливою?

Які рішення прийняті?

Хто зі співрозмовників був впевненіший у собі?

Чи вистачило співрозмовникам професійних знань?

Чи впоралися співрозмовники з професійними зауваженнями один одного?

Чи потребує удосконалення стиль висловлювання, спосіб переконання співрозмовників?

Література до теми

1. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна Л. П. Етика ділового спілкування. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с.
2. Каплунов Д. Нейрокопірайтинг / пер. Р. Тифонов. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2018. 352 с. (Серія «Нон-фікшн»).
3. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.

4. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. К.: Зоря, 2003. 255 с.
5. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю. Київ: НМЦВО, 2001. 560 с.
6. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вікар, 2002. 223 с.
7. Дюмін О. З., Ніколаєва А. О. Ділове спілкування. Харків: Видавництво ХТУРЕ, 2001. 146с.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання зі «Спічрайтингу» є: поточний контроль на лабораторних заняттях, тематичний контроль за результатами самостійної та індивідуальної роботи студентів, зокрема й презентація творчих робіт (промов, аналізу публічних виступів, пресконференція, есе), а також підсумковий контроль – у вигляді модульної контрольної роботи та усного екзамену з елементами тестів.

Під час лекцій використовуються інтегровані методи: організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності та методи мотивації і стимулювання навчальної діяльності. Студенти будуть виконувати цілеспрямовану самостійну роботу для поглиблення розуміння специфіки предмету, а також перед проведенням лабораторних завдань.

Упродовж семестру буде здійснюватися поточний контроль під час лабораторних занять, тематичний контроль – за результатами самостійної та індивідуальної роботи студентів, а також підсумковий – у вигляді підсумкової модульної контрольної роботи й усного екзамену. Поточний контроль проводиться протягом практичного заняття і включає усне опитування студента, вирішення тестових або письмових завдань. В кінці заняття виставляється сумарна оцінка і відповідна кількість балів за рейтинговою системою.

Індивідуальна робота студента складається з таких завдань: 1) промова суспільно-політичної проблематики тривалістю 3-5 хв, виголошена студентом в аудиторії; 2) промова, написана для колеги на актуальну для молоді тему, оцінювання виступу іншого студента / студентки за чіткими критеріями; 3) аналіз за схемою та порівняння двох промов відомих діячів; 4) наукове есе «Спічрайтинг, гострайтинг і плагіат: спільне та відмінне»; 5) організація та проведення пресконференції довільної тематики за участі фахівців. Кожне з індивідуальних завдань оцінюється в 20 балів, що в максимальній сумі складає 100.

Загальний рейтинг студента виводиться сумою балів за індивідуальні завдання та поточне тестування й самостійну роботу шляхом виведення середнього арифметичного $(100+100) / 2$.

Для аналізу промови іншого студента / студентки застосовується така схема:

- актуальність, мета;
- доступність, об'єктивність;

- композиція (коротка характеристика вступу, основної частини, висновків);
- логічність, виразність, чіткість формулювань (вимова, зокрема паузи);
- образність (чи є засоби увиразнення тексту / наскільки доречні?);
- переконливість (які переконливі аргументи використовує автор?);
- повнота розкриття теми;
- загальна емоційність виступу;
- зовнішній вигляд (жести, міміка та ін.);
- поради для поліпшення промови.

Аналіз і порівняння промов лауреатів Шевченківської премії 2017 та 2019 рр. – І. Малковича (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pY5GmIBLlTw&t=47s>) та О. Забужко (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8HwkDyGTfxY>) відбувається за такою схемою:

Схема аналізу	Промова Івана Малковича	Промова Оксани Забужко
1. Тип промови, її тривалість.		
2. Тема, мета.		
3. Докладна характеристика композиції: А) у вступі... Б) в основній частині оратор.. В) кульмінацією промови, на мою думку, є... Г) у висновках...		
4. Образні засоби увиразнення мовлення.		
5. Логічність, доказовість промови.		
6. Пояснити роль цитат у промові.		
7. Зовнішній вигляд оратора, уміння триматися перед публікою, жести і міміка, встановлення контакту з аудиторією.		
8. Враження від промови.		

Критерії оцінювання студентських промов, виголошених в аудиторії

Критерії	Максимальний рівень	Середній рівень	Мінімальний рівень	Незадовільний рівень
Актуальність, відповідність	тема актуальна, викликає інтерес, а також є проблемною, «глибокою» (5)	тема актуальна, викликає інтерес, але не вистачає проблемності (4)	тема злободенна, утім не зовсім підходить для публічного виступу (3)	автор обрав не дуже актуальну тему й не зумів актуалізувати її (1)
Архітектоніка матеріалу: наявність важливих частин, логічна, змістова єдність	структура чітка й обумовлена ідеєю; всі елементи пов'язані один з одним (5)	структура досить чітка, утім є логічні повтори чи збіги в окремих блоках; потрібно частково змінити послідовність частин тексту (4)	структура потребує вдосконалення, порушена логічна послідовність у частинах тексту (3)	Хаотичність, втрата логічних зв'язків між частинами тексту (1)
Оригінальність у розкритті теми	обрано оригінальний підхід, застосовуються гумористичні прийоми, є драматизм, автор по-філософськи підходить до розкриття теми, що привертає увагу (5)	обрано оригінальний підхід, застосовано засоби привернення уваги, утім подеколи трапляється двозначність, повтори чи помилки (4)	засоби привернення уваги аудиторії недоречні до поданої теми або використані шаблонні фрази, прийоми, що не виправдані за змістом (3)	оригінальність відсутня або проявляється лише частково, автор не застосовує засобів привернення уваги, занадто лаконічно й «сухо» інформує аудиторію (1)
представлення різних думок, аргументів	автор використовує якісні джерела, ретельно опрацьовує інформацію; у тексті представлено	різні думки представлено, однак недостатня аргументація, авторська думка «губиться» між	компіляція матеріалу з різних джерел; не всі джерела якісні; аргументи не представлені	анонімні джерела, відсутність аргументів, порушено стандарт балансу думок і точок зору

	різні думки, є покликання на матеріали, пов'язані з історією питання (10)	цитатами інших людей (8)	(6)	(2)
Узгодженість теми промови з зовнішнім виглядом промовця та невербальним засобами, які він застосовує	кожен елемент є важливою складовою виступу, доповнює тему (15)	невербальні елементи актуальні, утім подеколи ускладнюють сприйняття інформації (10)	невербальні елементи недоречні, погано поєднуються зі змістом (7)	невербальні елементи (візуалізація) відсутні, зовнішній вигляд не відповідає темі (3)
Мовленнєвий рівень, ступінь розкриття теми	помилки в тексті відсутні чи є незначними, автор зумів розкрити тему з одного або кількох ракурсів, мета досягнута (10)	автор пропустив кілька помилок у тексті, частково розкрив тему, хоча дотримався мети, продемонстрував обізнаність (5)	у тексті забагато помилок; тема майже не розкрита; представлена інформація може сформулювати певне упередження (3)	у тексті дуже багато помилок; автор не зумів розкрити тему (2)
Підсумкова оцінка	50	35	25	10

Приклади тестових завдань для модульної контрольної роботи:

Варіант 1.

1. На якому етапі виступу промовцю слід говорити найважливішу інформацію?

- 1) Всередині виступу.
- 2) Упродовж 20-30 хв.
- 3) На початку або наприкінці виступу.
- 4) На початку виступу.

2. Що з переліченого нижче не належить до невербальних засобів комунікації?

- 1) Положення рук.
- 2) Паузи.

- 3) Погляд.
- 4) Мова.
3. Які специфічні функції виконують невербальні засоби комунікації?
 - 1) Доповнення і заміщення мовлення.
 - 2) Інформаційну й прагматичну.
 - 3) Експресивну й рекламну.
 - 4) Пропагандистську.
4. 55% інформації під час спілкування передають:
 - 1) Слова.
 - 2) Презентація.
 - 3) Рухи тіла.
 - 4) Колір одягу.
5. Наукові аксіоми, положення законів та офіційних документів, висновки експертів, покликання на визнані авторитети, цитати з авторитетних джерел, показання очевидців, статистичні дані, – це:
 - 1) Слабкі аргументи.
 - 2) Сильні аргументи.
 - 3) Нейтральні аргументи.
 - 4) Взагалі не аргументи.
6. Який вид аргументації передбачає руйнування реальних або можливих контраргументів реального або «винайденого» опонента? При цьому позитивні аргументи або не наводяться зовсім, або їм приділяється вкрай мало уваги в процесі виступу?
 - 1) Висхідна.
 - 2) Низхідна.
 - 3) Спростувальна.
 - 4) Підтримувальна.
7. «Заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін», – це:
 - 1) Мотиваційна промова.
 - 2) Інформаційна промова.
 - 3) Спеціальна промова.
 - 4) Політична промова.
8. Політичний виступ може реалізовуватися:
 - 1) В усній та письмовій формах.
 - 2) Тільки в усній формі.
 - 3) Тільки в письмовій формі.
 - 4) У жодній із вищеназваних.

9. Якого із видів політичного виступу за типами текстів не існує:

- 1) Парламентського.
- 2) Передвиборного.
- 3) Партійного.
- 4) Мотиваційного.

10. Прочитайте слова першого віце-президента Академії будівництва України. До якого типу належала би така промова у разі виголошення перед аудиторією?

«Я хочу вам всім нагадати слова Гоголя, який колись сказав: «Архітектура, а раніше так називали архітекторів, будівельників, – це часопис світу, вона говорить тоді, коли мовчать всі пісні і легенди, коли вже ніхто не говорить». Наші будівельники говорять своєю мовою про свою епоху, тому нам і почесно, і приємно отримати ці високі нагороди, які нам присудила експертна рада».

- 1) Інформаційна.
- 2) Мотиваційна.
- 3) Спеціальна.
- 4) Жодна із названих.

У цілому знання студентів оцінюються в межах загальноприйнятих норм за національною шкалою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Абрамович С. Д., Молдован В. В., Чикарьова М. Ю. Риторика загальна та судова. К.: Юрінком Інтер, 2002. 415 с.
2. Абрамович С. Д., Чикарьова М. Ю. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2001. 240 с.
3. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
4. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. К.: Кондор, 2003. 264 с.
5. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна Л. П. Етика ділового спілкування. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с.
6. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
7. Зражевська Н. І. Масова комунікація і культура: лекції. Черкаси, 2006. 195 с.
8. Іванов В. Ф. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навч. посібник / за науковою редакцією В. В. Різуна. К.: Центр вільної преси, 2010. 258 с.
9. Іванова О., Мойсеєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії / під ред. О. Іванової. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. 232 с.
10. Ісайкіна О. Д. Спічрайтинг як базова технологія політичного піару. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 177–188.
11. Когут О. І. Основи ораторського мистецтва : практикум. Тернопіль: Астон, 2005. 296 с.
12. Кривошеїн В. В. Місце і роль спін-технологій у процесі легітимації політичної влади. *Бористен*. 2011. № 4. С. 14–15.
13. Кушнір Р. О. Великий оратор, або як говорити так щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич: Коло, 2013. 258 с.
14. Лизанчук В. Просвітницька і маніпулятивна пропаганда в умовах нинішньої російсько-української війни. *Теле- та радіожурналістика*. 2018. Випуск 17. С. 22–51.

15. Литвин А. В. Історичний аналіз застосування спічрайтингових технологій у політичних комунікаціях США та Росії. *Обрії друкарства*, 2014. № 1 (3). С. 138–145.
16. Литвин А. В. Протоформи розвитку спічрайтингу. *Тези доповідей XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки в умовах євроінтеграції»*. Видавництво Білоцерківського інституту економіки та управління вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». 2017. С. 105–107.
17. Литвин, А. В. Публічні комунікації президентів України та роль спічрайтерів у цьому процесі. *Обрії друкарства*. 2020. 1(8), 109–119. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1\(8\).190092](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2020.1(8).190092)
18. Литвин А. В. Спічрайтинг як технологія політконсалтингу. *Технологія і техніка друкарства*. 2017. № 4 (58). С. 84–90.
19. Лосєва І. В. Мовностилістичні ознаки політичних промов. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 64–66.
20. Макітра Я. Маніпуляція свідомістю та політична телереклама. Українська правда: вебсайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2006/03/3/3073014/> (дата звернення: 27.08.20).
21. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2 вид., стер. К.: Вища школа, 2006. 311 с.
22. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно. К.: Укр. НДІ проблем молоді, 1993. 46 с.
23. Мойсєєв В. А. Паблік рілейшнз: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 224 с.
24. Нагорська Т. В. Структура текстів політичних промов У. Черчіля: лінгвориторичний підхід. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 110, Т. 2. С. 54–56.
25. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін.; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
26. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
27. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. К.: Зоря, 2003. 255с.

28. Самохіна В. О., Ластовка К. І. Гумор у політиці (на матеріалі промов Б. Обама). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2010. № 897. С. 114–120.
29. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
30. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. К., ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
31. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю. Київ: НМЦВО, 2001. 560 с.
32. Ткаченко Л. П. Етапи розвитку риторики як навчальної дисципліни в Україні. *Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 57. С. 259–269.
33. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вікар, 2002. 223 с.
34. Як співпрацювати з медіа та достукатись до людей, які для вас важливі : посібник / Людмила Смоляр, Отар Довженко. Центр журналістики Київської школи економіки, 2020. 36 с.

Додаткова література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : ВЦ «Академія», 2004. 342 с.
2. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: моногр. К.: МАУП, 2005. 440 с.
3. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
4. Дюмін О. З., Ніколаєва А. О. Ділове спілкування. Харків: Видавництво ХТУРЕ, 2001. 146 с.
5. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
6. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 159 с.
7. Журналістика та медіа: Довідник / Зігфريد Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштойбер, Бернгард Пьорксен / перекл. з нім. П. Демешко та К. Макєєв: за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2011. 529 с.
8. Каплунов Д. Нейрокопірайтинг / пер. Р. Тифонов. Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2018. 352 с. (Серія «Нон-фікшн»).

9. Квіт С. Масові комунікації. Друге видання, виправлене і доповнене. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 352 с.
10. Кропивко І. В. Риторика. Д.: Пороги, 2003. 67 с.
11. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. К. : Наш формат, 2020. 184 с.
12. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів: Літопис, 2010. 538 с.
13. Різун В. В., Іванов В. Ф. Історія досліджень медіавпливів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. Випуск 20. С. 4–6.
14. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.
15. Тур К. Книга ідей для викладачів журналістики. К.: Самміт-Книга. 2012. 184 с.
16. Холл Кіндра. Сторітелінг, який не залишає байдужим; пер. з англ. Оксани Олійник. Київ: Yakaboo Publishing, 2021. 240 с.
17. Шарапа М. В. Формування професійної комунікативної компетенції майбутніх журналістів. *Соціум. Документ. Комунікація*. Серія: Історичні науки. 2018. Вип. 5. С. 105-112. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_9

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Гугл-академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/>
2. Детектор медіа. URL: <https://detector.media/>
3. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
4. Медіаграмотність. URL: <https://ms.detector.media/>
5. Медіакритика. URL: www.mediakrytyka.info
6. Мистецтво публічних виступів (англійською). Google Skillshop. URL: <https://skillshop.exceedlms.com/student/collection/718968-public-speaking?locale=ua>
7. Навчальний курс МедіаДрайвер. URL: <http://mediadriver.online/>
8. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
9. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
10. Онлайн-курс «Медіаграмотність: практичні навички». *Prometheus*. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/course/
11. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Теми і плани лекцій та лабораторних занять.....	5
Тема 1. Спічрайтинг у галузі реклами та зв'язків з громадськістю.....	5
Тема 2. Історичні етапи розвитку спічрайтингу.....	6
Тема 3. Вивчення аудиторії для публічних комунікацій	7
Тема 4. Промова як засіб комунікації	8
Тема 5. Видові і жанрові особливості промов	10
Тема 6. Виголошення промов для різних аудиторій	11
Тема 7. Практичні засади діяльності спічрайтера	12
Тема 8. Усна вербальна і невербальна комунікація у роботі спічрайтера	14
Тема 9. Засоби переконання аудиторії під час публічного виступу	15
Тема 10. Пабліситі, менеджмент новин, спіндокторинг	17
Тема 11. Маніпулятивні стратегії підготовки й виголошення промови.....	18
Тема 12. Специфічні риси політичного спічрайтингу	19
Тема 13. Роль спічрайтингу в політичному іміджетворенні	21
Тема 14. Спічрайтинг у бізнес-комунікаціях	23
Оцінювання знань.....	25
Література до курсу.....	31

УДК 808.51(076):070
Т 55

Навчально-методичне видання

Укладач

Толочко Наталія Валеріївна, кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

Спічрайтинг

Навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять
(для студентів кафедри журналістики)

Спічрайтинг: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів кафедри журналістики) / Укл. Толочко Н. В. Ужгород, 2023. 36 с.

Формат 60*84/16. Папір офіс. Гарнітура Cambria.
Друк офс. Ум. друк. арк. 1,27. Обл.-вид. 0,97.
Тираж 100 шт.